

Bikram Singh and others v. Punjab State and others
(S. S. Kang, J.)

ਐਸਐਸ ਕੰਗ ਜੇ.

ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਰ।

1983 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1864 .

13 ਜਨਵਰੀ 1984

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (V of 1908)—ਆਰਡਰ 6. ਨਿਯਮ 17— 1894 ਦਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਸੀ)— ਧਾਰਾ 9, 18, 23 ਅਤੇ 25— ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ—ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ — ਕਲੈਕਟਰ ਦਾ ਅਵਾਰਡ— ਉਸੇ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ—ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਉੱਚ ਦਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ—ਕੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ,—ਸੈਕਸ਼ਨ 25— ਕੀ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਅਧੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਵਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ

ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧੇ ਜਾਣ

ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਦਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਉਸੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ 18 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸੋਧ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 25 ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉੱਚ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤੀਕੋਣ ਨਾਲ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਕੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੀ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਮੁਦਈ ਦੇ ਬਦਲ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਚੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਪਾਰਾ 7, 8, ਅਤੇ 10)।

24 ਮਾਰਚ, 1983 ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਸਰੂਪ ਚੰਦ ਗੁਪਤਾ, ਵਪੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੋਧ ਲਈ ਧਾਰਾ 115 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਸੋਧ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਐੱਨ.ਐੱਲ. ਚੀਗਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ (ਵੀ. ਕੇ. ਝਾਂਜੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ) ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਲਈ।

ਅਨੁਪਮ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਈ AG (Pb.) ਲਈ। 1 ਅਤੇ 2.

ਐਚ.ਐਸ ਤੂਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਸ ਐਸ ਕੰਗ, ਜੇ.

(1) ਇਹ ਹੁਕਮ ਦੇ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ (ਸੀ.ਆਰ. 1864 ਅਤੇ 2070 ਆਫ਼ 1983) ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਮ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਪੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।

(2) ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

(3) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮਿਊਂਸ਼ਪਲ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਿਤ 29,486 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 9 ਏਕੜ 14 ਕਨਾਈਆਂ ਅਤੇ 19 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। 25 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਰੁ. 1,21,000, ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ। ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਜੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। 4,37,709.73 ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਹੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ। 25 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼।

(4) ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ

Bikram Singh and others v. Punjab State and others
(S. S. Kang, J.)

ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਮਾਰਕੀਟ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹਵਾਲੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਦੋ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ “ਰੁਪਏ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। 50 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਅਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ 2,42,000 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਸ਼ਬਦ "ਰੁ. 25 ਅਤੇ ਰੁ. 1,21,000" ਜਿਥੇ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਲੇਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। 25 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਜੋ ਕਿ ਰੁ. ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਜਾਏ 1,21,000 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ 50 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਅਤੇ ਰੁ. ਕ੍ਰਮਵਾਰ 2,42,000 ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ।

(5) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿੰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਸੋਧਾਂ ਅਸੰਗਤ ਸਨ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪੂਰੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣਗੇ।

(6) ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 25 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਦਰ ਬਾਰੇ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

(7) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐੱਨ.ਐੱਲ. ਢੀਗਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣ ਲਈ। ਦੀਵਾਨੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੋਧਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਰਕੀਟ ਕੀਮਤ ਕੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੁਜ਼ੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹਰਚਰਨ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ, (1) ਦੇ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਰਅਸਲ ਸ਼੍ਰੀ ਢੀਗਰਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲ ਫਾਈਲ (ਜੋ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਰੂਮ ਤੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਹੈ) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। 5,000 ਪ੍ਰਤੀ ਬਿਘਾ, 1,008 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਦਾ ਮਾਪ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤੋ ਦੀ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਰਡਰ 6, ਨਿਯਮ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। 10 ਪ੍ਰਤੀ

ਵਰਗ ਗਜ਼। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਕੋਰਟ-ਫੀਸ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ। ਇਸ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੇ 4 ਮਈ 1979 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੇ

Bikram Singh and others v. Punjab State and others
(S. S. Kang, J.)

ਇਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ 'ਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਮੁਢਲਾ ਸਵਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਦਲੀਲਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋ ਰੈਂਡਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(8) ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚਲੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਨੇ ਸੋਧ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਲਗਭਗ ਦੁੱਗਣੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਕਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ-ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਉਸੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇੱਕ ਮੁਦਈ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਸੋਧ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 25 ਸਿਰਫ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੀ ਖਿੱਚੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦਾਅਵਾ-ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੋਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

(9) ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਾ ਆਧਾਰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਅਸਥਿਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅੰਤਮ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ

ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੋਧ ਪਿਠਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। *ਗਣੇਸ਼ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਮੋਜੀ ਰਾਮ*, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ.ਐਸ. ਤੁਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, (2) ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 9 ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਧਿਰ ਜਾਂ ਉਸਦਾ ਵਕੀਲ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਕੁਸ਼ਲ ਹੈ, ਇਸ ਕਮੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਉਚਿਤ ਕਦਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਸੁਵਿਧਾ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਭੁੱਲ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ ਲਈ ਖਰਚਾ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗਲਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁਧਾਰੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪਚਾਰਕ ਕਦਮ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹਨ।

* (10) ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੇਧਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਨਵੇਂ ਮੁਦਈ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੇ ਸੀ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਜਾਂ ਅਸੰਗਤ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਵੱਧ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(11) ਸ਼੍ਰੀ ਐਚ ਐਸ ਤੂਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਛੇ ਹਫ਼ਤੇ ਹੈ। ਸੇਧ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੀਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸੀ। 25 ਪ੍ਰਤੀ ਵਰਗ ਗਜ਼ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਹਰਚਰਨ ਦੇ ਕੇਸ (*ਸੁਪਰਾ*) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੀ ਤੂਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੇਧ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਛੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 18 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦਾਖਲੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, *ਪੰਚਦੇਓ ਨਰਾਇਣ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਕਿਲੋਮੀਟਰ* ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। *ਜੋਤੀ ਸਹਾਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, (3) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਧ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

(12) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

(13) ਇਹਨਾਂ ਸੇਧ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਧਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰੁਪਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ। 300 ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤ ਵਜੋਂ। ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

Bikram Singh and others v. Punjab State and others

(S. S. Kang, J.)

(14) ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ 30 ਜਨਵਰੀ, 1984 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ